

Tit ringja — vit skriva

Er nakað á vási? — Ívamá!?
Ein spurningur, ella tíðindi, so ring til okkara.
Vit eru til reiðar!

tíðindablaðið

sosialurin

Lýsingar:

Lýsingarmaður okkara er ráðgevari hjá fyrirkum og einstaklingum í lýsingaspurningum. Hetta verður gjørt uttan meir kostnað fyri lýsaran.

Sjónvarpsmálið:

Orð og mynd
Dagny Joensen

Alment sjónvarp er ótíðarhóskandi

— Um fá ár standa vit eftir við einum mammutstovni, sum eingin hevur brúk fyri. Tí er tað umráðandi, at starvstalið verður avmarkað so nógv sum gjørligt, sigur Óli Breckmann í samrøðu við Sosialin um sjónvarpið

Heldur tú, at 600 kr. er nóg mikið fyri eitt sjónvarpstíllar, sum tú verður nøgdur við?

— Tað er ikki umráðandi, hvat eg verði nøgdur við. Heldur áttu vit at latið fólk sjálvi avgjert, um tey vilja gjalda. Sjónvarpið nú er alment, og eingin verður spurður eftir. Vit nýðast gjalda, — tað er í sjálvum sær ikki rætt.

Hvi?

— Tað skal eg so væl siga tær. Hugsar tú um føroysku bløðini og treytirnar, sum tey liva undir, er greitt, at tú og eg nýðast at selja okkara tíðindaflutning. Tað vil siga, at brúkarin sjálvur kann velja, antin hann vil keypa Dagblaðið ella Sosialin. Tað velst um, hvat hann vil lesa ella stuðla. Vil hann ikki, kann hann eisini lata vera.

Við sjónvarpinum verður tað órvisi. Við t.d. tíðindaflutninginum hevur tað fingið framhjárætt fram um skrivaðu pressuna.

Vistu ikki so nóg

D. P. Danielsen var landsstýrismaður fyri Fólka-flokkinn, tá loyvið varð givið at senda sjónvarpsfelegunum. Tú vart tingmaður. Visti tú ikki, hvat sjónvarpið fór at týða fyri almenningin?

— Nei, vit vistu kanska ikki so nóg um ta teknisku síðuna av hesum. Men vónaðu kortini, at hetta ikki gjørdist ov umfatandi.

Eitt álit er áður lagt fram á ting, sum visti, at tað var neyðugt við eini 20 fólku — bert til tað mest neyðuga. Høvdur tú ikki kannað hetta áliði?

— Eg kendi áliði, men dugdi tú ikki at ímynda mær, at henda iløga fór at verða so kostnaðarmikil. Nú eru vit rættiliga kroystir, tí fólk hava vant

seg við sjónvarpið. Mín hugsan var, at vit istaðin fyri alment sjónvarp skuldu menna sjónvarpsfelegini, men hetta bar ikki til, sum umstøðurnar vóru. Kanska gerst hetta kortini seinni.

Hvørja ávirkan fær sjónvarpið?

— Eg veit ikki, um sjónvarpið ávirkar fólk meiri enn so nóg annað. Munurin frá sjónvarpsfelegunum til tað almenna varpið er helst ikki so stóur, tá vit tosa um ávirkan. Stovan, tólið stendur í, broytist ikki, hóast innihaldið nú er alment tilfar, sum vit hava sendiloyvi til.

— Annað mál er, at fólk fáa eina aðra uppfatan av summum føroyskum viðurskiftum. Kortini haldi eg, at landið er so lítið, at tað saktans ber til at fylgja við uttan sjónvarp. Tíðindaflutningurin er rættiliga góður í bløðunum. Skrivaða orðið hevur tann týðningur fólk, at tey sjálvi kunnu geva sær stundir at lesa, tá tey hava hug til tess, eins og tað skrivaða er meiri djúptgangandi viðgerð og umfavnandi orientering enn myndatíðindi, sum fara um skermin í smáum brotum. Sjónvarpið virkar í lötuni, tað byggir á spenningin í lötuni, lýstur í myndum. Tað ávirkar tann, sum hevur tørv á, at skilja gjøgnum eygu. Men eg hugsji, tað verður skjótari gloymt aftur.

Hvørja sendingar heldur tú fáa mestu ávirkan?

— Tað verða sendingar, sum eru um føroyska samfelagið og viðurskifti her. Serliga aktuellar sendingar, sum móguliga kunnu fara í dýptina. Helst eiga pengarnir at verða brúktir til slíkar sendingar.

Øll eiga ein kjans

— Annars er gott út-

lendskt undirhald og upplýsing í lagi. Føroyskir pallsjónleikir, filmir av og á kunnu eisini verða framleiddir. Men hetta verður helst kostnaðarmikið. Best var tó, um manningin fór kring landið og tók ymsar sjónleikir upp á staðnum, sum so seinri kundi komið stórri fjøld tilgøðar.

Umráðandi er, at sjónvarpið eigur at geva øllum ein kjans at gera tilfar. Hetta royndu sjónvarpsfelegini eftir førirni, tá fólk gjørdur sendingar sjálvi. Dømi um sendingar, sum høvdu demokratiskan dæmyvir sær, vóru t.d. andaktirnar sunnukvøld, har ymsar trúarsamkomur sluppu frammat við sínum hjartamálum. Hetta er góður tættur hjá almenna sjónvarpinum at taka upp, so rúmd verður fyri øllum.

Tað ljóðar ikki, sum tú vilt hava starvsfólk í sjónvarpið. Heldur tú, almennur stovnur skal liva av góðgerðararbeiði?

— Eg hugsji ikki, at eitt alment sjónvarp hevur nakra framtíð. Slíkur stovnur — eins og nakrir aðrir — liva undir treytum, sum í sjálvum sær ikki er gagnligt, út frá tí sjónarmiði, at eitt og hvørt arbeiði tekur so langa tíð at gera, sum tú hevur til at gera tað i. Eitt og hvørt alment arbeiði kostar so nóg av gera, sum tú hevur pening jattaðan til at gera tað fyri. Vit kunnu royna at avmarka talið á starvsfólku so nóg, sum okkum lystir. Men higartil hevur slíkt avmarking vist seg nyttuleys.

— Um fá ár kunnu vit standa eftir við einum mammutstovni, sum tekniska menningin hevur gjørt heilt ótíðarhóskandi, umframt at hann mótvirkar demokratium.

Eg kann teksta

Ert tú fyri at varðveita føroyska málið?

— Sjálvsagt, og eisini ígjøgnum sjónvarpið. Men tað nýtist ikki at kosta so nóg. Ein tekstmaskina kostar undir 100.000 kr. So nógvar sendingar sum móguligt eiga at týðast og tekstast. Eg kundi saktans átiðkið mær at tekstað ein film á enskum, onkur annar ein týskan, triði ein franskan o.s.fr.

Vilt tú gera tað fyri einki?

— Tað veit eg ikki. Tað velst um, hvussu langa tíð hetta arbeiðið tekur. Men tað er ikki neyðugt við festum starvsfólki í sjónvarpinum til slíkt arbeiði.

Er ikki neyðugt at nýta journalistar í sjónvarpinum?

— Tað er móguligt, men ikki neyðugt. Nýtist hesum at vera á almenna lønarlistanum — eg haldi ikki. Nakað rópa tey free lance.

Skal sjónvarpið verða góðgerðararbeiði fyri eina yrkisgrein?

— Sjónvarpið átti at selt sína vøru — eins og bløð og privatir stovnar gera tað.

Er iløgan, sum sjónvarpið hevur kostað, ikki illa nýtt, um einki størveg skal setast í verk?

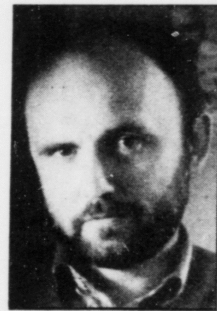
— Eg haldi, at tað almenna hevur hjálpt væl til við at seta upp m.a. sendinetið, sum øll hava latið ískoyti til. Sendinetið kundi verið nýtt av øðrum enn bert tí eina monopolsjónvarpinum hjá tí almenna.

Skal hyggjaragjaldið rinda fyri allar sendingarnar?

— Eg haldi framvegis, at hyggjaragjaldið skal verða sjálvboðið. So fingur vit at vita, hvussu nógvar sendingar, vit høvdu ráð at gera.

Ætlar tú ikki at gjalda

Óli Breckmann: — Eitt og hvørt alment arbeiðið kostar so nóg, sum peningur er jattaður til. Tí skulu vit avmarka talið av starvsfólku í sjónvarpinum

Monopolið er altið tryggjað.

— Eg veit fyri vist, at almenna sjónvarpið verður ótíðarhóskandi um bert fá ár, og at tað kemur til kort tekniskt. Teknologiska framgongdin visir, at vit skjótt fáa sjónvarp um fylgisveinar. Sendingar verða av øllum slag á øllum málum. Undirhald, upplýsing, aktuelt, listaframsýningar, filmir, tíðindir o.s.fr.

— Sjónbond um alskyns evni verða tá ákomulig fyri lítlan pening. Í dag keypa vit bækur og bløð, um fá ár eisini sjónbond. Eins náttúrligar og bókahillar eru í dag, so sjálvsagdar verða sjónbandahillar um stutta tíð.

Ert tú fyri reklamusjónvarpi?

— Eg kundi góðtikið lýsingar í sjónvarpi, men als ikki so leingi tað er alment monopol. At hava lógafest alment monopolvarp, sum verður fíggað av lýsingum, er tað sama sum at lóggeva fyri, hvar handlar skulu nýðast at lýsa.

Munur á trýbekki og rekjubáti

— Tað er ikki skipið í sær sjálvum, sum skal bera seg, men tað, ið fiskararnir klára at fáa í lastina, skal vera grundarlagið undir rakstrinum. Fongurin skal fígga teirra lön.

Her er talan um eitt far, sum ongar »fiskarar» hevur. Er tað rætt at keypa skipið og ikki nýta úgerðina?

— Tað man vera vorðið sum far, ið ikki fær manning. Spurningurin er orðaður, sum at menn, sum bara hava evni til at reka ein trýbekki ella trist, hava fingið ein rekjubát forerandi, samstundis sum ongar rekur eru til.

Hvur tú onga ábyrgd av hesum sum tingmaður? Tíð hava samtykt at stovna sjónvarpið.

— Eg havi verið við til at góðkenna landsstýrisins semju um 600 kr. í hyggjaragjaldi. Royni tó at visa á, at tað er spell, at hettagjald skal ásetast alment. Men fyri 6 milj. kr. má bera til at fáa nakað av manning. So vónleyst er tað tó ikki. Harmiligt við hesum almenna monopoli, sum brúkarin er noyddur at gjalda fyri.

Er munur á monopolsjónvarpi og politiskum bløðum?

— Viðvíkjandi ábyrgdini er ein ávisur munur.

Neyvan meira veruleikafjar

Hvat heldur tú um fyrbrigðið »ótiðarjavna»?

— Her hugsar tú vist um munin millum veruleikan og tað, ið skal eittast veruleiki á myndum. Menniskjan er neyv-an meiri veruleikafjar nú enn áður, — heldur tvørturímóti. Sjónvarpið hevur helst ikki endavent okkara heimsuppfatan. Helst skulu vit hava so góðar sendingar sum móguligt, so ger minni, um tær eru føroyskar ella útlendskar. Sjónvarpsleiðslan kann fáa greiði á hesum.

Um valið sendur millum ein føroyskan sjónleik ella Dallas?

— Mundu tey flestu ikki havt valt Dallas? Vit sleppa ikki aftur um arvavindina. Við hesum meini eg, at vit ikki kunnu broyta mannalyndið til nakað upprunaliga gott og óskyldugt. Menniskjað er ein skapningur. — góður sum óndur. Okkum nýtist ikki brúka sjónvarpið til at leita fram tað ringa í fólk.

— Persónliga siggi eg lítið og einki sjónvarp. Tó hevur tað lært meg ein hóp. Hvørja ferð, eg varníst eina vánaliga sending, fari eg fyri meg sjálfan við einari góðari bók ella blaði og lesi mær til ein hóp av vitan, sigur Óli Breckmann at enda.